

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Armenien 2015–2016

I. SAMMANFATTNING

Armeniens författning och övrig lagstiftning speglar ambitionen att garantera medborgarnas mänskliga rättigheter. Samtidigt finns problem som förhindrar många människor i landet från att fullt ut åtnjuta dessa rättigheter. Till dessa problem hör bristande rättssäkerhet, omfattande korruption och svaga demokratiska institutioner.

Armeniens regering och dess statliga institutioner bedriver ett aktivt arbete för att förbättra MR-situationen i landet. Dialog med och stöd från internationella partners välkomnas i reformarbetet. I samarbete med Europarådet har Armenien tagit fram en handlingsplan för arbetet med MR-frågor som täcker perioden 2015-2018. Rätt använd har handlingsplanen, som anger planerade åtgärder på tretton utpekade områden, goda förutsättningar att leda till markanta förbättringar.

Yttrandefriheten respekteras överlag i Armenien. Journalister, civilsamhällesorganisationer och privatpersoner kan i regel öppet kritisera makthavare utan rädsla för repressalier. Civilsamhällets representanter har möjligheter att föra dialog med beslutsfattare men samtidigt förekommer vissa påtryckningar mot organisationer

Medieklimatet präglas av att de stora mediehusen styrs av snäva ägargrupper som i regel står regeringen nära. Vid några tillfällen har fall av polisvåld mot journalister rapporterats. Vissa bedömare har pekat på ett antal frihetsberövanden som skett under senare tid, där de anser att grunden varit

politisk. Åtgärder på yttrandefrihetsområdet som regeringen lyfter fram i MR-handlingsplanen för 2015-2018 syftar bland annat till att öka public service-kanalernas oberoende, öka ägandetransparensen i mediesektorn och förbättra skyddet för journalister.

Församlingsfriheten har en god grund i lagen och fredliga protester tillåts i det offentliga rummet. Detta respekteras i allmänhet men rapporter har förekommit om oproportionerlig våldsanvändning och massgripanden i samband med omfattande gatuprotester under somrarna 2015 och 2016.

Det finns rapporter om misshandel under polisförhör och bekännelser framtvingade under våld eller hot samt att sådana bekännelser därefter används som bevis i rätten. Straffrihet för poliser och andra myndighetspersoner anses också vara ett utbrett problem. Trots exempel på förbättringar under de senaste två åren håller fängelser i allmänhet låg standard med trängsel bland intagna och en utsatt miljö där våld är vanligt förekommande. En stor del av de frihetsberövade i landet är häktade i väntan på åtal eller domslut. Även inom militären förekommer våld och dödsfall bland värnpliktiga, utan koppling till strid.

Kvinnors möjligheter att nå inflytelserika positioner är begränsade, främst på grund av starka patriarkala strukturer och traditioner. Diskriminering mot kvinnor är vanligt förekommande, liksom våld i nära relationer. Ett lagförslag som särskilt riktar in sig på våld i hemmet diskuteras men har mött motstånd från konservativa grupper. Samhällsklimatet är inte tolerant mot hbtq-personer och de flesta i gruppen döljer sin sexuella läggning eller sin transidentitet av hänsyn till risken för social utfrysning, hot eller våld. De som drabbats får sällan stöd av myndigheter.

Människohandel förekommer i Armenien men på senare år har åtgärder vidtagits för att stävja förekomsten och erbjuda stöd åt offren. Barns rättigheter respekteras i stor utsträckning. Våld mot barn uppges dock förekomma på barnhem och inom rättsvårdande institutioner. Fall av tungt barnarbete bland fattiga familjer har rapporterats som ett problem.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

En princip för god samhällsstyrning

Rättsväsendets oberoende behöver stärkas i Armenien. Genomförandet av strategin för rättsreformer 2012-2016 har gått långsamt. Förbättrade rutiner och fastställda kriterier för att utvärdera och befordra domare har dock införts och proceduren är nu mer transparent än tidigare. Rättssektorreform är även ett huvudtema i Armeniens MR-handlingsplan för 2015-2018. De insatser som tas upp där syftar bland annat till att förbättra domstolarnas funktionssätt, se till att domare har tillgång till fortbildning, utveckla alternativa modeller för tvistlösning, se till att villkorlig dom används som påföljd mer frekvent samt motverka problemen avseende strafffrihet.

Lagen ger domstolsväsendet oberoende men i praktiken förekommer politisk inblandning i enskilda rättsfall. I en rapport från Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna 2015 konstaterades att disciplinära åtgärder vidtogs på ett godtyckligt sätt för att påverka domare eller som vedergällning. Det faktum att presidenten innehar makten att utnämna domare, liksom att avsätta dem, framhålls av vissa bedömare som ett exempel på rättsväsendets bristande oberoende.

Andra svagheter i rättssystemet inkluderar försvarets rätt att konfrontera vittnen och att domstolar i många fall inte tar i beaktande när åtalade uppger att de utsatts för tortyr eller våld i syfte att tvinga fram bekännelser. När uppgifter om framtvingade bekännelser tas i beaktande sker detta ofta allt för sent i processen, när spåren av sådan behandling inte längre finns kvar. I brottmål blir domen fällande i 98 procent av fallen.

Kostnadsfri rättshjälp garanteras av lagen och antalet advokater, vilket Europarådet tidigare påtalat som alltför lågt, har ökat på senare tid. Genom en lagändring har rätten till rättshjälp utökats, bland annat till att gälla asylsökande, men kunskapen i samhället om möjligheten till rättshjälp är bristfällig.

Korruption är utbredd på de flesta nivåer i det armeniska samhället och utgör ett omfattande problem. Genom införande av e-tjänster avseende vissa officiella dokument har regeringen i viss mån lyckats minska korruptionen i relationen medborgare-myndigheter. I Transparency Internationals index

över upplevd korruption 2016 placerades Armenien i den undre delen av listan, på plats 113 av 176 länder.

Korruptionen på högre nivå inkluderar så kallade oligarker, ofta med eget politiskt inflytande, som har delat upp marknaden mellan sig med monopolliknande situationer som följd. Innehavare av offentliga ämbeten, inklusive parlamentariker, har ofta egen verksamhet eller personliga kopplingar till privata företag. IMF bedömer att skugg ekonomin uppgår till cirka 35 procent av landets BNP. Likaså är nepotism ett vanligt problem i offentlig förvaltning.

Vid de stora gatuprotester som utbröt i Jerevan somrarna 2015 och 2016 var missnöje med korruptionen i fokus bland demonstranterna. I samband med eskaleringen av konflikten om Nagorno-Karabach i april 2016 avslöjades brister inom militären som var en följd av korruption. Detta ledde till avskedanden på hög nivå. Efter regeringsombildningen i september 2016 har den nye premiärministern utropat korruptionsbekämpning som en prioritering, vilket också återspeglas i regeringsprogrammet.

I samarbete med Europarådet har en ny antikorrupsionsstrategi tagits fram för perioden 2015-2018 med fokus på statsinkomster, polis, utbildning och hälsa. Antikorrupsionsrådet leds av premiärministern och med deltagande av ministerier, institutioner, lokalt civilsamhälle och internationella organisationer. EU:s budgetstödprogram för mänskliga rättigheter innehåller åtgärder mot korruption och regeringen förväntas bland annat anta lagstiftning om skydd för visselblåsare.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Armeniens politiska system kännetecknas av en stark presidentmakt och parlamentets roll är begränsad. Partiväsendet är svagt utvecklat med större tonvikt vid individer än vid ideologi och partiprogram. Regeringspartiet innehar en dominerande ställning i partipolitiken. En konstitutionell reform initierades av presidenten 2013 och en ny författning antogs genom en folkomröstning i december 2015 och innebär ett skifte till parlamentariskt system där presidenten ges en mindre framträdande roll. En regeringskoalition får bestå av högst tre partier och måste företräda vad som

i författningen kallas en stabil majoritet. Det första parlamentsvalet under den nya författningen hölls den 2 april 2017.

Representanter för civilsamhället och oppositionen har riktat kritik mot delar av den nya författningen, särskilt i fråga om de majoritetsregler som anses hindra pluralism i parlamentet. Dessa kritiker menar att författningsförändringen innebar ett förlorat tillfälle att säkra principen om maktindelning på ett tydligare sätt. Även själva genomförandet av folkomröstningen om den nya författningen mötte stark kritik. Politiska grupper och civilsamhällets organisationer protesterade bland annat mot politiska påtryckningar mot offentligt anställda att rösta för konstitutionsförändringarna. Enligt valmyndigheten röstade 63 procent för och 32 emot. Internationella som inhemska observatörer anser att det förekom omfattande oegentligheter och myndigheterna uppmanades att utreda alla anmälningar.

Sedan 2004 finns en människorättsombudsman (MR-ombudsman) i Armenien, en självständig myndighet med uppdrag att skydda medborgarnas fri- och rättigheter mot överträdelser av staten. Som en följd av Armeniens ratificering av OPCAT, det frivilliga protokollet till FN-konventionen mot tortyr, innehar MR-ombudsmannen även funktionen som nationell samordnare för att motarbeta systematiskt användande av tortyr och förnedrande behandling i fängelser och andra stängda institutioner.

Det civila samhällets utrymme

Civilsamhällets organisationer tillåts bedriva verksamhet men det förekommer att organisationer utsätts för påtryckningar och hot. Rapporter med ofta skarp kritik mot regeringen kan publiceras och spridas öppet. Flera etablerade lokala organisationer beskriver att de har goda möjligheter att komma i kontakt med myndigheter och beslutsfattare, dock är det främst inom mindre kontroversiella områden som deras synpunkter ges utrymme. Ett antal människorättsorganisationer har nyligen gått samman för att bilda ett Mänskliga rättigheternas hus, en gemensam byggnad där de kan bedriva verksamhet, samarbeta och bjuda in gäster.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Enligt författningen är tortyr och andra former av omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning förbjuden, men flera lokala organisationer rapporterar om misshandel under polisförhör och bekännelser framtvungade under våld eller hot. Under 2013 förtydligades definitionen av tortyr i den straffrättsliga lagstiftningen, vilket stärker det rättsliga skyddet för medborgarna mot tortyr. Politiska mord eller avrättningar eller liknande rapporteras inte förekomma.

Anklagelser om våld på polisstationer, häkten och mot värnpliktiga utreds ofta inte på ett tillfredsställande sätt. Dödsfall inom militären som inte är knutna till stridsinsatser uppges utgöra ett problem. Under åren 2012-2016 ska enligt uppgift 160 dödsfall i militären ha ägt rum utan koppling till strid. En pennalistisk kultur som särskilt drabbar värnpliktiga anges vara orsaken till de höga dödstalen. Armeniens MR-handlingsplan pekar ut åtgärder som behöver vidtas för att stärka skyddet för mänskliga rättigheter inom militären.

Dödsstraff

Armenien åtog sig vid inträdet i Europarådet 2001 att inte tillämpa dödsstraff. Dödsstraffet avskaffades 2003 och samma år ratificerade det armeniska parlamentet Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna, inklusive dess sjätte tilläggsprotokoll om avskaffande av dödsstraffet i framtiden.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Våld mellan interner utgör ett allvarligt problem på landets fängelser. En starkt hierarkisk kultur råder, som upprätthålls genom våld eller hot om våld, och fängelsepersonalen ingår ofta i det hierarkiska systemet eller tillåter dess fortlevnad. Kraftig överbeläggning i fängelser med allvarliga brister i levnadsstandard som följd för interner har länge varit ett problem i landet. Under 2015 inleddes åtgärder mot detta genom att nya fängelser av högre kvalitet byggdes och ett par av de anstalter med sämst standard stängdes. Den grupp som anses vara värst utsatt för våld och förnedrande behandling i fängelserna är hbtq-personer. Armeniens MR-handlingsplan för perioden 2015-2018 pekar på behovet av insatser inom kriminalvården när det gäller förbättrad tillgång till hälsovård.

Lagen förbjuder godtyckliga frihetsberövanden och i de flesta fall granskar domare åklagarnas begäran om häktning, men begäran avslås mycket sällan. Under det senaste året har uppmärksamheten riktats särskilt mot polisens insats i samband med de gatuprotester som uppstod i Jerevan under somrarna 2015 och 2016. Människorättsorganisationer rapporterar om att polisen i samband med demonstrationerna använde oproportionerligt våld och grep stora grupper av demonstranter och protestledare på ett godtyckligt sätt varvid flera av de gripna ska ha förvägrats sina rättigheter och nekats medicinsk vård. Även journalister ska vid dessa tillfällen ha utsatts för polisivåld.

Rättssäkerhet

Armenisk lagstiftning ger alla medborgare lika rätt att anmäla brott och att få dem prövade i domstol i en rättvis rättegång. Rättegångarna följer i allmänhet de procedurer som ska ge en rättvis prövning men rättssäkerheten hotas dels genom rättsväsendets bristande oberoende dels genom utredd korruption inom rättsväsendet. Personer med stort ekonomiskt eller politiskt inflytande i samhället kan ofta undgå åtal eller på annat sätt få en mildare behandling.

Ett utbrett problem är att brottsmisstänkta frihetsberövas i hög utsträckning i väntan på åtal. Häktningstider kan också vara mycket långa, även i fråga om ungdomar. I januari 2016 utgjordes enligt uppgift nära 29 procent av de frihetsberövade i Armenien av personer som var häktade i väntan på rättegång eller dom.

Lagen föreskriver att en åtalad betraktas som oskyldig till dess att dom fallit men bland annat Europarådet har uppmärksammat att denna princip inte alltid efterlevs. Den åtalade har rätt att välja sitt eget ombud i rätten och staten är skyldig att tillhandahålla en försvarsadvokat om så önskas. Denna rättighet respekteras i allmänhet men undantag rapporteras, liksom bristande kvalitet i rättshjälpen, i synnerhet på mindre orter.

Straffrihet

Straffrihet är ett problem inom militären, poliskåren och kriminalvården. Medborgare kan anmäla polisen för brott eller tjänstefel men ofta med begränsade möjligheter att få händelserna utredda. Trots att ett flertal utredningar företagits mot polisen har de sällan lett till något straff. Kritik

har framförts av Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna mot hur dessa utredningar genomförs.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Författningen garanterar yttrande- och mediefrihet. Det är i regel möjligt att rikta kritik mot makthavare och myndigheter utan risk för vedergällning.

Bland de insatser på yttrandefrihetsområdet som regeringen lyfter fram i MR-handlingsplanen för 2015-2018 märks bland annat åtgärder som syftar till att öka public service-kanalernas oberoende, öka ägandetransparensen i mediesektorn och förbättra skyddet för journalister.

Rapporter finns om självcensur i media samt om hot och trakasserier mot journalister. Vid några tillfällen har fall av polisvåld mot journalister rapporterats. I Reportrar utan gränsers index för 2016 placeras Armenien på plats 74 av de 180 länder som granskats. I rapport från Freedom House om mediefrihet 2016 får Armenien 30 poäng av 100 (där 0 poäng innebär högsta grad av frihet) med hänvisning till att internet klassades som fritt, medan inskränkningar av pressfriheten konstaterades när det gällde tryckta medier.

Det finns brister i transparens vad gäller ägande av tv-kanaler och tidningar. Rapporteringen anses i hög grad styras av medieägarnas politiska och ekonomiska intressen. De flesta tv- och radiokanaler kontrolleras av regeringen eller av ägare som anses stå regeringen nära. Tv är det mest populära nyhetsmediet men internets roll som nyhetskälla växer, särskilt bland unga. Internetanvändandet uppgick 2015 till 58 procent av befolkningen.

Mötes- och föreningsfrihet

Författningen garanterar mötes- och föreningsfrihet. Större fredliga demonstrationer är enligt lagen tillåtna efter anmälan till lokala myndigheter och mindre även utan anmälan. Detta respekteras i allmänhet, men rapporter har förekommit om oproportionerlig våldsanvändning och massgripanden exempelvis i samband med omfattande gatuprotester under somrarna 2015 och 2016. Författningen gör det möjligt att inskränka mötes- och föreningsfriheten, liksom en rad andra fri- och rättigheter, bland annat i fall när detta bedöms nödvändigt för skydda allmän ordning, hälsa eller moral.

Religions- och övertygelsefrihet

Den armeniska apostoliska kyrkan har officiell status som nationell kyrka och tillmäts i konstitutionen en särställning i samhället. Kyrkan har starkt inflytande över skolor och lokala myndigheter. Lokala människorättsorganisationer anser att kyrkans roll i förhållande till staten har ökat över tid och kommer att öka ytterligare i och med tillämpningen av den nya författningen där formuleringarna om kyrkan ändrats så att dess roll lyfts fram tydligare. Fall av diskriminering mot religiösa minoritetsgrupper rapporteras. Civilsamhällesorganisationer har uttryckt oro över att personer med annan religiös tillhörighet tvingas delta i apostoliska kyrkans religiösa aktiviteter, till exempel i armén och i skolor.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Arbetstagare har enligt lag rätt att bilda och tillhöra fackföreningar med undantag av militärer och personer anställda av brottsförebyggande myndigheter. Arbetstagare har också rätt att strejka och att förhandla kollektivt. I praktiken är fackföreningarna svaga på grund av hög arbetslöshet och motstånd från arbetsgivare. I praktiken uppges det vara svårt att inrätta en fackförening utan informellt samtycke av arbetsgivare. Fackföreningar kan i princip bli medlemmar av internationella organisationer.

Armenien har ratificerat ILO:s åtta centrala konventioner. Barnarbete är förbjudet enligt lag men en rapport av FN-kommittén för barnens rättigheter från 2013 beskriver att det trots lagen är vanligt att barn under 14 års ålder lämnar skolan för att arbeta, ofta i tunga arbeten, liksom för att tigga.

Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Enligt lag har alla medborgare rätt till avgiftsfri allmän sjukvård men i praktiken varierar tillgången till vård. Särskilt eftersatta är socialt utsatta grupper, till exempel kvinnor på landsbygden. Medellivslängden är för kvinnor 78 år och för män 72 år. Enligt WHO var mödradödligheten 25 kvinnor per 100 000 år 2015, vilket innebär en minskning från 2010 då motsvarande siffra var 33 kvinnor per 100 000. Enligt UNICEF var barnadödligheten 16 barn per hundra tusen år 2012. År 1990 var motsvarande siffra 49 barn. Diskriminering mot människor som drabbats av hiv rapporteras av flera organisationer. Abort är tillåtet enligt armenisk lag

sedan sovjettiden. Preventivmedel är tillgängliga och enligt CEDAW har Armenien introducerat en särskild budgetpost för gratis distribuering av preventivmedel och för en modernisering av medicinska kliniker på landsbygden. CEDAW uppmärksammar samtidigt att resurserna är små och att kvinnor har begränsad tillgång till sjukvård, inklusive preventivmedel.

Enligt en inlägga från en grupp civilsamhällesorganisationer till FN:s människorättsråd brister regeringens information till allmänheten gällande miljöförorening och dess risker. Gruvor, mindre vattenkraftverk och fiskfarmer anges utgöra hot mot tillgång och kvalitet på vattnet i Armenien.

Rätten till utbildning

Utbildningen är obligatorisk och avgiftsfri till och med nionde klass. Enligt UNICEF möter barn med funktionsnedsättning och barn från socialt sårbara familjer systematiskt hinder att få tillträde till skola. Inskrivning och närvaro för barn från etniska minoritetsgrupper är lägre än genomsnittet. UNICEF har uttryckt oro vad gäller integration av det ökande antalet flyktingbarn från Syrien, Irak och Ukraina. Av de ca 20 000 syriska flyktingar som kommit till Syrien de senaste åren beräknar UNICEF att 40-50 procent är underåriga.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

I UNDP:s index över mänsklig utveckling (HDI) för 2014 placerades Armenien på plats 85 av totalt 188, och ingick därmed i den grupp länder som kännetecknas av en hög utvecklingsnivå. Trots denna kategorisering var 30 procent av landets befolkning fattiga år 2014 enligt Världsbanken. Samma år räknades 13,6 procent som mycket fattiga eller extremt fattiga. Fattigdomen förklaras bland annat av hög arbetslöshet och stora inkomstskillnader. Den ekonomiska situationen har lett till betydande utvandring och säsongsbetonad migration. På grund av de senaste årens regionala ekonomiska nedgång har den viktiga transfereringen av pengar från personer som arbetar utomlands minskat betydligt.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Enligt lag har män och kvinnor samma rättigheter men könsdiskriminering är på grund av sociala och kulturella faktorer fortsatt ett problem såväl i den privata som i den offentliga sektorn. Enligt CEDAW utsätts kvinnor som

hävdar att deras rättigheter kränks för stigmatisering och diskriminering, även av representanter för polis när kvinnor anmäler kränkningar.

Kvinnor är underrepresenterade i arbetslivet, särskilt på ledande positioner. I parlamentet är endast 14 av 131 ledamöter kvinnor. Regler finns om könskvotering till partilistorna vilket kan leda till en viss förbättring efter det senaste parlamentsvalet.

Patriarkala strukturer är djupt rotade och den allmänna attityden är stereotyp vad gäller kvinnors och mäns roller inom familjen och i samhället. Våld i hemmet bedöms vara ett omfattande problem, även om få fall anmäls, bland annat på grund av socialt stigma, skuldbeläggning av offret och att polisen visat motvilja att ta emot anmälningar. Enligt Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter i Armenien registrerades 563 fall av våld i hemmet under de första tio månaderna år 2016, inklusive tio fall där kvinnor mördades. Under samma period anges 1 956 kvinnor ha rapporterat till polisen att de utsatts för våld. En lag om våld i hemmet, har diskuterats men antagandet har skjutits upp. Lagförslaget har mött motstånd bland konservativa grupper. Lagstiftning som förbjuder våldtäkt inom äktenskapet saknas.

En rad armeniska MR-organisationer arbetar med jämställdhet och kvinnors rättigheter inklusive mot våld mot kvinnor. Armeniens handlingsplan för MR-reformer för 2015-2018 pekar ut åtgärder som syftar till att stärka kvinnors rättigheter. Handlingsplanen tar bland annat upp vikten av att motverka våld mot kvinnor, antagande av en heltäckande antidiskrimineringslagstiftning, utbildningsinsatser för att säkerställa att rättsvårdande instanser och polis har tillräckliga kunskaper om kvinnors rättigheter.

Enligt en rapport av FN:s befolkningsfond (UNFPA) från 2014 var antalet födda pojkar i olika regioner i landet 111-124 mot 100 flickor, vilket tyder på att könss selektiva aborter är ett utbrett problem. Under 2016 verkar förhållandet förbättrats något med 108 pojkar mot 100 flickor. I augusti 2016 gjordes också en lagändring som förbjöd könss selektiv abort.

Människohandel med kvinnor och barn förekommer. Regeringen har dock i samarbete med lokalt civilsamhälle, lokala medier, givarorganisationer och regionala partner i stor utsträckning lyckats stävja människohandeln. En lag som trädde i kraft i juni 2015 fastställer standardprocedurer för att

identifiera, stödja, skydda och återintegrera offer för människohandel. Den ger också utländska offer samma rättigheter som armenier.

Barnets rättigheter

Nio års skolgång är obligatorisk och avgiftsfri. Minimåldern för anställning är 16 år, men barn kan tillåtas arbeta från 14 års ålder om en förälder eller vårdnadshavare ger sitt medgivande. Arbetsveckan får vara högst 24 timmar för barn i åldrarna 14-16 år och 36 timmar för barn i åldrarna 16-18 år.

Sexuellt utnyttjande av barn är förbjudet och kan ge sju till femton års fängelse. Barnpornografibrott kan ge upp till sju års fängelse. Enligt Rädda barnen var sexuellt våld mot barn 2015 den mest utbredda formen av våld mot barn. Mellan 2004 och 2014 anges 140 brottmål som berörde sexuellt våld mot barn ha rapporterats. Enligt UNICEF riskerar barn på institution, såsom barnhem, att utsättas för fysiskt och psykiskt våld av andra barn och av personal.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Diskriminering grundad på ras, etnicitet eller religion är förbjuden. Sociala och kulturella faktorer kan dock hindra etniska minoriteter att fullt ut delta i samhällslivet. Toleransen mot religiösa minoriteter är begränsad och det finns uppgifter om diskriminering på religiös grund. Efter en lagändring 2013 får Jehovas vittnen och andra som på religiös grund vägrar värnplikt inte längre fängslas för detta, utan kan istället erbjudas vapenfri tjänst.

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Antidiskrimineringslagarna gäller inte för sexuell läggning eller könsidentitet, trots att författningen förbjuder alla former av diskriminering. Det finns heller ingen särskild rättslig grund för att motverka hatbrott eller andra brott som riktas specifikt mot hbtq-personer. I den offentliga debatten hörs ofta argument om att ”traditionella” värden står mot ”europeiska”, däribland hbtq-personers rättigheter. Hbtq-personer som utsätts för våld, trakasserier och hatbrott kan i praktiken inte räkna med ett adekvat ingripande från armeniska myndigheter. I fängelserna är hbtq-personer en särskilt utsatt grupp och fysisk eller psykisk misshandel av hbtq-personer rapporteras förekomma under militärtjänsten. Män som redan vid inställelse till militärtjänst uppger att de är homosexuella nekas tjänstgöring, vilket kan få följder för bland annat för möjligheten att få ett arbete senare i livet,

eftersom fullgjord militärtjänst allmänt anses som mycket viktig och bland annat noteras i en persons identitetshandlingar.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Armenisk lagstiftning reglerar asyl och skydd för flyktingar. Myndigheterna samarbetar med UNHCR och andra humanitära organisationer för att ge skydd och bistånd till flyktingar, asylsökande och statslösa personer. Etniska armenier från Syrien som kommer till Armenien erbjuds en förenklad process för uppehållstillstånd och medborgarskap, och omkring 20 000 personer ur denna grupp har beviljats skydd sedan kriget i Syrien utbröt. UNHCR har på vissa punkter varit kritisk mot hur asylprocessen fungerat och FN:s människorättskommitté har riktat kritik mot att vissa asylsökande åtalats och dömts för att de har tagit sig in i landet illegalt.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Armenisk lagstiftning förbjuder diskriminering av personer med funktionsnedsättning, vilket likväl förekommer. Byggnader, inklusive nya skolor, är inte anpassade för att ge enkelt tillträde för människor med funktionsnedsättning. Enligt en UNICEF-studie från 2012 gick ett av fem barn med funktionsnedsättning inte i skolan och ett av åtta barn bodde på institution (barnhem eller särskilt internat). Det händer att föräldrar överger barn med funktionsnedsättning, ofta efter att ha rekommenderats av sjukvårdspersonal att göra det eller efter påtryckningar inom familjen.

Ratifikationsläget avseende centrala konventioner om mänskliga rättigheter

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 1993 och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 1993.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2006.

Konventionen mot tortyr, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr ratificerades år 2006.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1993. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter och det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2005.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* ratificerades år 2010.

Konventionen mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* ratificerades år 2011.

Flyktingkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* och det tillhörande protokollet ratificerades år 1993.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the International Criminal Court (ICC)* signerades år 1999.

Regionala Instrument

Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, *The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR)* ratificerades år 2002.

Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, *Framework Convention for the protection of National Minorities*, ratificerades år 1998.

Europeiska stadgan om landsdel- eller minoritetsspråk, *European Charter for Regional or Minority Languages*, ratificerades år 2002.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, har inte ratificerats.

Europarådets straffrättsliga konvention om korruption, *Criminal Law Convention on Corruption*, ratificerades år 2006.

Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

EU bedriver ett omfattande utvecklingssamarbete med Armenien, där demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer utgör ett huvudtema. Det inbegriper bland annat rättssektorreform och stöd till det civila samhället. Sverige stödjer också Europarådets MR-arbete i landet och samarbetar med lokala civilsamhällesorganisationer som är engagerade i frågor såsom anti-diskriminering och jämställdhet.